

ORGANIZAREA ȘI ACTIVITATEA GĂRZILOR NAȚIONALE ALE FRONTULUI RENĂȘTERII NAȚIONALE

Radu Florian Bruja

Istoriografia română a rămas datoră Gărzilor Naționale ale Frontului Renașterii Naționale. Unele lucrări mai ample amintesc de formațiunile auxiliare ale partidului politic al regimului carlist. Dar despre caracterul lor, despre organizarea și activitatea lor, încă nu avem un studiu amplu. În acest context, oportunitatea temei abordate este pe deplin justificată. Deși formațiuni paramilitare au avut și alte partide politice interbelice, Gărzile Naționale sunt, prin structura lor, diferite de acestea. Ele au fost organizate după modelul fasciilor italiene. Cu uniforme specifice, jurământ de credință, salut roman, deviză, embleme și imnuri ele nu sunt originale, ci se încadrează în spațiul mai larg al epocii.

Regimul carlist din anii 1938-1940 aparține sistemelor autoritare din Europa sfârșitului anilor '30. El a fost instaurat printr-un abil joc de culise al regelui Carol al II-lea și al apropiaților săi în 10/11 februarie 1938. Pentru consolidarea regimului personal, regele a luat o serie de măsuri politice, economice, legislative spre a anula instituțiile sistemului parlamentar interbelic. Experimentul politic al regimului impus de Carol al II-lea în anii 1938-1940 avea ca principal instrument Frontul Renașterii Naționale, organism ce urmărea să unească într-un larg cadru toate forțele politice ale țării. Organizarea s-a făcut odată cu publicarea în Monitorul Oficial a *Regulamentului Legii pentru înființarea Frontului Renașterii Naționale*. Art. 32 din Regulament statua crearea unor unități de Gardă Națională ca formațiuni paramilitare auxiliare ale Frontului. Lor li se încredințau, evaziv, funcții în domenii precum cele ale ordinii publice și siguranței, autoapărării, propagandei etc.¹ Aceste gărzi nu erau însă inovații în viața politică a României. Gărzi de partid cu caracter paramilitar au avut cuziștii (așa-ziși lăncieri), apoi și codreniștii (legionarii) dar și național-tărăniștii (voinicii).² Gărzile Naționale ale regimului carlist urmăreau însă și diminuarea influenței pe care o exercitaseră legionarii, îndeosebi asupra tineretului. Într-un discurs ținut cu prilejul investirii comandanților de gardă, Armand Călinescu spunea că „G.N. nu au scopuri agresive, ci o misiune nobilă, o misiune de educație cetățenească”³. Și într-o emisiune radio-difuzată se amintea de caracterul G.N. care „nu au nimic milităresc, nici ca program, nici ca scop, ci au aspectul unei conversații între prieteni care urmăresc scopuri comune”⁴. În ciuda declarațiilor diriguitoarelor organizației politice unice, Garda Națională a copiat și adaptat structura organizatorică, unele elemente doctrinare și modele ale partidelor de dreapta. Regimul și partidul din slujba lui, s-au folosit de proiectele legionare, propunându-și „să făurească Omul Nou, și să pună în practică revoluția puritană, menită a asana țara de moravurile i insalubre”⁵.

În acest sens, pe 25 aprilie 1939 se aducea la cunoștința publică un *Regulament pentru organizarea și funcționarea Gărzilor Naționale*, gărzi care aveau ca principale atribuții: propagarea, în toate structurile societății, a doctrinei F.R.N.; informarea organismelor frontului asupra stării de spirit a populației; colaborarea cu organele militare, cu Straja Țării, cu organismele Serviciului Social și cu alte instituții ale statului în probleme de apărare pasivă și activă a teritoriului; menținerea ordinii și liniștii publice în timp de pace sau de război⁶. Armand Călinescu, într-un editorial, explica scopul acestei organizații: „prin înființarea Gărzilor Naționale ale F.R.N. s-a răspuns unei adânci necesități a vieții noastre politice” iar „menirea de a familiariza opinia noastră obștească cu noile idealuri de viață etnică a revenit pe bună dreptate Gărzilor Naționale. Ele sunt factorul dinamic, viu, și combativ al unicului instrument de cârmuire a statului”⁷.

Pentru răspândirea programului G.N. și pentru adeziunea populației la acestea, presa vremii făcea o largă campanie spre a nu se confunda Gărzile Naționale cu “faimoasele formațiuni paraostășești ale fostelor partide politice care constituiau o permanentă amenințare”. Se urmărea atragerea sub drapelul G.N. a maselor populare “care să poată da expresie simțirii și virtuților dinastice și patriotice aflate permanent în serviciul regelui, al neamului și al țării”⁸. Inițial în fruntea gărzilor a fost propus, la sfatul lui Nicolae Iorga, generalul Gh. Rasoviceanu „considerat brav și putând să aducă în organizația acestei Gărzi Naționale sufletul său viteaz și neobosită lui putere. Având în frunte un asemenea comandant iubit și prețuit ca generalul Gh. Rasoviceanu, Gărzile Naționale vor avea o solidă și puternică organizație, model de onestă cheltuială de energie sufletească”⁹. În fruntea Gărzilor Naționale, prin Înalt Decret regal a fost numit, însă, un General-comandant, în persoana generalului Petre Georgescu, care nu putea fi înlocuit decât pe baza unui raport motivat al primului ministru. Generalul era considerat loial regimului care nu avea nevoie de conducători destoinici ci de supuși fără personalitate. Generalul-comandant provenea din rândul ofițerilor de armată, aflați în retragere, aceia care s-au distins în cariera lor și erau membrii de drept în Consiliul Superior Național al F.R.N.¹⁰ În misiunea sa era ajutat de un Stat Major format tot din ofițeri în retragere, condus de colonelul Ioan Popovici și alcătuit din mai multe departamente (servicii): al secretariatului, al organizării, al propagandei, al instrucției și educației, de studii și coordonare, al inspecției și al administrației¹¹. Condițiile pe care trebuiau să le îndeplinească comandanții de gardă au fost redactate încă din februarie 1939 de către Gh. Rasoviceanu. Între acestea se numărau următoarele: să fie militar în rezervă; să fi luat parte la război, fără să fi căzut prizonier; în timpul serviciului militar să fi avut o comportare ireproșabilă; să nu fi făcut politică într-alt partid decât în F.R.N.¹²

Prin regulament erau înființate comandamente de Gardă Națională la nivelul Capitalei (cu unități divizate pe sectoare), la nivel de Ținut, județ, oraș (divizate în centre și subcentre), organizații de plasă, comunale și sătești. În ierarhia comandamentelor de Gardă Națională, comandanții de ținut și cel al Capitalei (egali în rang, dar independenți unii de alții) erau urmați de comandanții de județ și cei de sector, de asemenea pe poziții de egalitate în rang. Toți au fost numiți prin Înalt Decret Regal dintre foștii ofițeri sau dintre elementele regimului. Comandanții de centru și subcentru orășenesc, de plasă, de comună și de sat erau numiți prin decizia Generalului-comandant¹³.

Regimul nu era sigur însă de succesul acestor Gărzi, din moment ce în toate structurile lor fuseseră numiți (nu aleși) militari în retragere. Acești oameni „devotați” prin lege conducătorului, erau singurii, se pare, capabili să ducă la îndeplinire, cu disciplină, un program care putea să nu aibă succes în rândul categoriilor de populație civilă. Organizarea după modelul armatei, a Statului Major al Gărzilor Naționale și prezența militarilor în aceste unități puteau avea o dublă rațiune: pe de o parte, mobilizarea maselor populare în direcția sprijinirii regimului frontist, iar pe de altă parte, intimidarea formațiunilor paramilitare ale fostelor partide politice și în special elementele legionare rămase în libertate. „Am vrut acel „homo novus” și l-am căutat în breasla militarilor, singura pe care am considerat-o mai puțin contaminată cu relele trecutului și singura care mai putea oferi elemente de călăuză a mulțimii” se spunea într-un raport al F.R.N.¹⁴ În fruntea ierarhiei se afla Petre Georgescu, numit de rege. În înțelegere cu Generalul-comandant erau numiți comandanții de ținut și cel al Capitalei. Șeful Gărzilor Naționale, de comun acord cu comandanții organizațiilor ținutale, respectiv cel al Bucureștiului numeau comandanții de județ, ca și cei ai celor patru sectoare ale Capitalei. Toți acești comandanți erau subordonați direct regelui dar Petre Georgescu era cel care ținea legătura între ei. Acest sistem de numiri trebuia să asigure coordonarea activităților dintre forurile superioare și cele inferioare ale G.N. În subordinea acestora veneau comandanții G.N. ai orașelor, plaselor, comunelor și satelor. Aceștia nu mai erau numiți de rege și datorau loialitate șefilor ierarhici care le-au acordat credit. Organizarea Gărzilor Naționale, asemănătoare partidului unic, era de inspirație fascistă și avea ca principală caracteristică centralismul birocratic. Centralismul sistemului frontist poate fi prezentat prin câteva trăsături: subordonarea necondiționată a instanțelor inferioare față de cea superioară; numirea activiștilor din organizație de către superiorii lor, respectiv a acestora de

către Generalul-comandant, la sugestia sau în înțelegere cu regele; controlarea și răspunderea verigilor inferioare față de cele superioare¹⁵. De exemplu, comandantul din plasă era subordonat celui din județ, acesta răspundea în fața comandantului de ținut, în timp ce ultimul putea fi tras la răspundere doar de Generalul-comandant sau de rege.

Publicarea Regulamentului din 25 aprilie 1939 a fost urmată de Ședința secretarilor F.R.N. de ținut și, pe 10 mai 1939, de Ședința Consiliului Superior Național al F.R.N., când s-au hotărât și numit în funcție Comandanții de ținut și de județ. Doar Comandamentul general purta antetul și ștampila „Comandament”, pentru celelalte unități se folosea titulatura de G.N. a județului X, sau G.N. a ținutului Y.¹⁶ Petre Georgescu a întreprins o vizită în țară, între 15 și 30 mai, pentru a cunoaște pe comandanții de G.N., cu itinerariul: Craiova, Timișoara, Cluj-Napoca, Alba Iulia, Constanța, Galați, Chișinău, Iași, Cernăuți, București.¹⁷ Rezultatul acestor inspecții trebuia să cuprindă aprecieri și informații asupra încadrării comandanților în misiunea G.N., activitatea în domeniile organizării, propagandei, programului de lucru sau instrucției, relațiile cu autoritățile locale, contactul cu populația ș.a.¹⁸ Desemnările la nivel inferior au fost amânate până în vara anului 1939, odată cu secretarii celor trei categorii profesionale ale F.R.N.¹⁹ A fost întocmit și un regulament privind instrucțiunile pentru organizarea unităților de plasă, localitate urbană nereședință, comună și sat. Conform acestor instrucțiuni organizarea unităților trebuia încheiată până la 10 septembrie 1939. Primele gărzi care s-au organizat au fost cele din județele Timiș-Torontal, Arad, Bihor, Sălaj, Satu Mare, Maramureș, Caliacra și Durostor. În aceste județe s-a pus accent pe formarea gărzilor din interiorul unei linii de 30 de kilometri paralelă cu frontiera.²⁰ Nu deținem informații privind constituirea gărzilor de la granița cu Uniunea Sovietică. Diriguitorii organismului politic frontist au stabilit că, datorită misiunii comune a F.R.N. și a G.N., între cele două organizații nu existau relații de subordonare, ci doar de colaborare. Era exceptat de la această hotărâre Generalul-comandant, care răspundea în fața Directoratului Frontului. Art. 35 din Regulamentul G.N. mai prevedea o situație excepțională. La cererea secretariatelor F.R.N., unitățile de gardă orășenești, comunale și sătești puteau fi dependente de Front „în cazuri de vădită urgență”.²¹ Garda Națională era o instituție independentă și de autoritățile locale, atât prefectilor, cât și consiliilor de administrație, acestora interzicându-li-se orice amestec în afacerile gărzilor.²²

Restul membrilor componenți ai G.N. trebuia împărțit în două categorii “elemente la dispoziție” și “elemente de completare”, după nevoile fiecărui comandament în parte. Se puteau înscrie toți cetățenii țării, membrii ai F.R.N. (indiferent de naționalitate) cu vârsta cuprinsă între 23 și 50 de ani, ce trebuiau să fie valizi și să nu fie analfabeți. Calitatea de membru era definitivă abia la împlinirea unui an de activitate în cadrul Gărzii și se acorda de către Comandantul de ținut sau de sector, pe baza unei recomandări.²³ Condițiile de admisibilitate în unitățile de Gardă Națională au fost meticolos întocmite, fiind trecute și în fișa individuală a fiecărui membru. Conform acestora, gardiștii trebuiau: a.) să fie înscriși în F.R.N.; b.) să aibă vârsta cuprinsă între 23 și 50 de ani; c.) pe cât posibil să fi absolvit patru clase; d.) să nu fi activat în partide extremiste; e.) să fi satisfăcut stagiul militar, fără să fi dezertat; f.) să nu fi fost demis de la serviciu; g.) să nu fi fost condamnat penal; h.) să nu fie foarte sărac; i.) să nu fi practicat cămătăria; j.) să fie de religie creștină. Li se mai cerea, sub formă de sugestie, să fie buni gospodari, buni tați de familie, să respecte legile țării, să frecventeze biserica, să aibă spirit de sacrificiu, să fie altruști etc.²⁴ Asupra condițiilor pe care trebuiau să le îndeplinească un comandant de gardă se mai făcea recomandarea ca aceștia să nu fie funcționari publici. „Un funcționar public, de exemplu, un pretor, prin natura funcției sale nu se poate bucura de libertate de acțiune spre a-și exercita atribuțiile ce-i revin în dubla calitate”.²⁵ Într-un manifest propagandistic intitulat *Ce este un membru de Gardă Națională?* se spunea, printre altele: „El este cetățeanul care de bună voie s-a ales din rândurile F.R.N. și s-a devotat G.N.”; „El este un bun și cinstit muncitor, servind ca exemplu semenilor săi”; „El cinstește prin munca sa locul ce are ca cetățean în stat”; „El este un luptător hotărât în câmpul de activitate morală pentru înălțarea numelui de român și paza credinței strămoșești”; „El poartă în suflet un legământ născut din dragostea de neam și prin care păzește credința către: Dumnezeu, Țară și Rege”.²⁶ Pentru a se putea înscrie în Gărzile F.R.N. fiecare membru completa un chestionar în care

declara de bună voie că: „consimt să fiu înscris în Garda Națională a F.R.N și mă oblig a răspunde la toate chemările de instrucție și concentrare, a mă supune disciplinei și a executa conștiincios toate însărcinările ce voi primi”.²⁷ Spre sfârșitul anului, din cauza slabei organizări la nivel central, G.N. s-au văzut nevoite să trimită, la 25 noiembrie 1939, o adresă tuturor ținuturilor și județelor prin care, datorită cifrei “impresionante” de aderări – 264.979 de membri –, se sistau înscrierile, solicitându-se o pauză pentru reorganizare. Astfel, comandanții de județe, trebuiau să anunțe în presa locală, sistarea înscrierilor (conform articolelor 13 și 14 din Regulament) și să procedeze la verificarea minuțioasă a celor deja înscrși. Adresa mai prevedea ca acei membrii din serviciul „la dispoziție” să treacă în gărzile efective, primind și cărți de membru de culoare albastră. Restul gardiștilor, care nu erau operabili în acel moment, posesori ai unor carnete de culoare galbenă, erau puși pe lista de așteptare. Adresa nu specifica până la ce dată se întrerupeau înscrierile.²⁸ Încă de la sfârșitul lunii septembrie erau înscrși 76.203 de activiști de Gardă la nivelul orașelor reședință de județ din întreaga țară. Dintre aceștia 61.419 au fost trecuți în serviciul „la dispoziție”, ceilalți 14.784 rămânând „în completare”.²⁹ Efectivele G.N. au fost constituite în mai multe tipuri de unități: echipa, formată din patru membri; grupa (două echipe); plutonul (două grupe, în jur de 43 de membri, la care se adăuga un comandant); compania (două-trei plutoane); batalionul (două-patru companii); regimentul (două-trei batalioane) și brigada (două-trei regimente).³⁰ O echipă era formată dintr-un șef, un agent de propagandă, un agent de instrucție și trei agenți de ordine.³¹ Pe structură de vârstă, o echipă trebuia să cuprindă o proporția de 8/3, adică opt persoane în vârstă (peste 35 de ani) și trei tineri. În județele cu populație românească minoritară, de exemplu: Târnava Mare, Târnava Mică, Ciuc, Trei Scaune, Satu Mare, această recomandare nu se aplica, preferându-se persoane între 35 și 40 de ani, de origine română.³² *Regulamentul Legii pentru organizarea și funcționarea Gărzilor Naționale* a fost completat cu un articol privind personalul și ierarhizarea lui. Astfel, G.N. aveau în structura lor doi referenți (un director, respectiv un subdirector), doi șefi de serviciu (clasele I și II), doi șefi de secție (aceleași clase pentru toate categoriile), doi șefi de birou, doi subșefi de birou, doi impiegati și mai mulți dactilografi.³³ Fișa personală a unui membru G.N. cuprindea rubricile: nr. crt.; nume și prenume; date militare (contingent, grad, specialitatea, funcția avută); domiciliu și datele Gărzii (profesia, originea etnică, data înscrierii în G.N., eventualele mutații).³⁴ G.N. nu avuseseră timp să-și cristalizeze structurile la nivelele inferioare, în principal din lipsa unui sistem bine stabilit de organizare în mediul rural, fapt datorat centralizării excesive a deciziilor, dar și apatiei față de acestea a unor comandanți de G.N. inferiori. Cum a decurs această acțiune aflăm dintr-un raport al Comandantului G.N. din județul Suceava, Ilie Onciul, care solicita, în acest sens, conducătorilor de plasă din Arbore, Ilișești, Mirăuți, Dragomirna (unde existau organizațiile cele mai zeloase din județ) să întrerupă înscrierile până în 30 decembrie 1939, iar operațiunile de verificare să le încheie la 10 ianuarie 1940³⁵. Cu toate acestea, remiterea situațiilor de personal avea să fie solicitată și în 25 februarie 1940, de unde reiese că nici la această dată nu erau încheiate verificările membrilor.³⁶ *Regulamentul pentru organizarea și funcționarea G.N.* mai prevedea, pentru remunerarea diferitelor funcții pe care le aveau de îndeplinit membri, un buget întreținut din fonduri F.R.N. Acest buget nu se supunea legilor financiare în vigoare, și era aprobat de Directoratul F.R.N. Beneficiau de aceste sume numai membrii gardiști care erau nevoiți să se deplaseze în alte localități în beneficiul G.N. sau prestau diverse servicii în timpul slujbei lor obișnuite pe care nu o pierdeau în momentul aderării la Gărzile F.R.N.³⁷ Comandanții de ținut și de județ erau plătiți cu o indemnizație lunară de 3.000 de lei. La această sumă se adăugau deconturi de 5.000 de lei pentru diurne și 3.000 de lei pentru deplasări.³⁸ Pentru plata indemnizațiilor unei unități de gardă de județ s-au alocat, în medie, suma de 318.000 de lei lunar. Pe lângă comandanți care primeau sumele amintite, restul fondului era repartizat astfel: pentru secretarii de municipiu, 28.000 de lei (14 secretari pentru fiecare județ); pentru comandanții de municipiu, 70.000 de lei (tot 14 comandanți); pentru comandanții de comună, 220.000 de lei (câte 1.000 de lei pentru 220 de comandanți de comună).³⁹ Lipsesc datele pentru a verifica dacă a fost alocată întreaga sumă. Regulamentul mai prevedea și posibilitatea

înaintării ierarhice, dar numai în urma desfășurării unui program de instrucție și educație finalizat cu o probă de examen.⁴⁰ Programul de instrucție prevedea întrunirea membrilor G.N. de două ori pe lună pentru instruirea teoretică și de două ori pentru cea practică. Pentru primul an, erau prevăzute două întruniri săptămânale pentru toți membrii, de regulă miercuri și duminică. Formațiunile de mobilizare se întruneau de patru-cinci ori pe lună, pentru câte o instrucție de două-patru ore. Comandanții unităților se întâlneau de două ori săptămânal, trebuind să totalizeze 20 de ore pe lună.⁴¹ Programul de instrucție generală cuprindea noțiuni de apărare civilă, menținerea ordinii și liniștii publice și o pregătire specială paramilitară (trageri, portul măștii de gaze, pompieri, exerciții de luptă).⁴² Pentru procurarea uniformelor, insinelor metalice, paftalelor și emblemelor cu însemnele F.R.N. s-a semnat o convenție între Monetăria Română și Frontul Renașterii Naționale, în februarie 1939. Astfel, Monetăria Statului și firmele Fundănescu, Ostmetal Timișoara și Corogero, în termen de 20 de zile de la primirea comenzii, livrau membrilor Frontul câte 25.000 de bucăți la fiecare 10 zile. Monetăria a început livrarea după șase săptămâni.⁴³ Pentru insignele brodate au fost contractată firma Decomed, iar pentru insignele brodate sau imprimate, pentru braț și pieptar, firma Petre Missale Oltenesti.⁴⁴ Insignele reprezintă Vulturul și Stema Țării, brodate cu fir galben, și aplicate cu mătase țesută, pe fond albastru cu roșu la mijloc. Aceste insigne erau desfăcute în toată țara, cu știrea și controlul G.N. (conform art. 43 din Regulament).⁴⁵

Atât comandanții cât și ceilalți membrii preluau uniforma sau un semn distinctiv precum și salutul "Sănătate", după grade, din Regulamentul Legii pentru înființarea F.R.N. Sediul Comandamentului General al Gărzilor Naționale se afla pe str. Vasile Boerescu (din 6 ianuarie 1940 a fost mutat în str. Gr. Cobălcescu, nr.41).⁴⁶ La numirea lor în funcții sau în momentul înrolării depuneau următorul jurământ:

"Jur credință Regelui meu Carol al II-lea
Jur dragoste și jertfă Țării și neamului românesc
Jur ascultare și supunere Gărzii Naționale
Așa să-mi ajute Dumnezeu".⁴⁷

Într-o cuvântare, Petre Georgescu lansa și deviza Gărzilor Naționale. „Cu nădejde în Dumnezeu, strâns unită în jurul tronului, Garda Națională va face zid pentru apărarea patrimoniului național și va sluji cu sfințenie devizei pe care a jurat: *Regele și Națiunea, Munca și Credința*".⁴⁸ Manifestările erau făcute publice prin presa centrală și erau considerate momente de mare sărbătoare. Aveau, desigur, un scop propagandistic, pentru atragerea a cât mai mulți adepți de partea Frontului și a regelui. Aceste momente erau întotdeauna însoțite de un serviciu religios și de cuvântări ale oficialităților, totul desfășurându-se într-un cadru festiv, cu lozinci și embleme F.R.N. Nu lipsea din apropiere un moment istoric, evocarea faptelor înaintașilor fiind canalizată în direcția trezirii sentimentelor patriotarde ale cetățenilor pentru crearea unui viitor așa cum și-l dorea regele. Printr-o hotărâre a Comandamentului general al G.N., aceste manifestări, ca și instalările de comandanți locali al G.N. se puteau face doar în zilele de duminică sau de sărbători⁴⁹ pentru a putea lua parte cât mai mulți participanți cu scopul de a li se transmite conținutul și ideile F.R.N. ca și nelipsitul elogiu adus monarhiei.

Prima mare manifestare legată de depunerea jurământului membrilor G.N. a avut loc în Capitală, la 18 septembrie 1939, precedată de cuvântarea colonelului Ciocălțu, șeful organizației din București, despre „Rolul Gărzilor Naționale”. Defilarea gardiștilor partidului unic, „formând un șir nesfârșit de albastru, ca un râu bogat, ca o Dunăre”, a cuprins traseul Arenele Romane – str. 11 iunie – Bulevardul Maria – Piața 8 iunie – Calea Victoriei – până în str. Mihai Vodă (la sediul G.N. a Capitalei), unde, într-un cadru impresionant, câteva mii de voci au intonat Marșul Gărzilor Naționale”.⁵⁰ Acest marș a fost ales în urma unui concurs lansat de secretariatul partidului, răspunzând cerințelor diriguiților organismului politic frontist. Textul marșului, de forma libretului, avea un caracter național-patriotic și o formă simplă, cadentată. Muzica era compusă pentru voce, acompaniată de pian, cu un aranjament similar fanfarelor militare. Motivele muzicale erau inspirate din folclorul românesc.⁵¹ La 23 octombrie 1939, agenția Rador făcea cunoscut că în fața ministrului organizării Frontului Renașterii Naționale, Constantin C. Giurescu, și a unei impresionante audiențe, într-un cadru solemn, peste 6.000 de

membrii G.N. din întreaga țară, depuneau jurământul, pe terenul Străzii Țării de lângă Arcul de Triumf.⁵²

Conform bogatului calendar al sărbătorilor regale, solemnitățile oficiale erau întâmpinate cu discursuri, elogii, proclamații cu mult fast. O asemenea ceremonie era întâmpinată de o mare defilare a uniformelor F.R.N. De exemplu, la 17 decembrie 1939, cu ocazia împlinirii unui an de la înființarea F.R.N. a avut loc o mare defilare în piața „Vasile Alecsandri” din Cernăuți.⁵³ Pentru desfășurarea cu succes a festivităților de acest gen, Ministerul de Interne a luat, încă din luna iulie 1939, o serie de hotărâri. Pe lângă obligativitatea prezenței la aceste manifestări, uniforma trebuia să fie impecabilă, cu accesoriile și ornamentele F.R.N. la vedere. Totodată, se făcea cunoscut că eșarfa primarilor se purta la ținuta de țară, peste mijloc, astfel încât insigna F.R.N. să fie vizibilă, iar la ținutele de serviciu sau de ceremonie eșarfa urma să înlocuiască centura de piele fără a acoperii distincțiile F.R.N.⁵⁴ Secretarii Frontului, șefii de departamente sau de servicii erau obligați să se prezinte la locul manifestării cu cel puțin 10 minute înaintea deschiderii acesteia pentru a lua poziție la locul care le era rezervat. În cazul în care la festivitate urma să fie prezent și regele, aceștia aveau datoria de a veni cu 15 minute înainte de ora fixată pentru deschiderea ceremoniei.⁵⁵ Cum calendarul sărbătorilor regale fusese supraîncărcat, s-a luat hotărârea ca cele mai importante dintre acestea, de exemplu, 24 ianuarie, 24 aprilie (Ziua numelui A.S.R. Principesa Elisabeta), 10 mai, 8 iunie (declarată și Ziua Tineretului), 16 octombrie (Ziua de naștere a regelui) etc. să fie oficiate cu TeDeum și manifestări sau defilări ale Gărzilor. Aceleași recomandări s-au făcut și în cazul sărbătorilor religioase precum Boboteaza, Paștele sau Crăciunul.⁵⁶ Participanții la defilarea din 17 decembrie de la Cernăuți erau organizați în coloane de câte 6 oameni, fiecare coloană reprezentând câte un județ al ținutului. Între fiecare coloană trebuia păstrată o regulamentară distanță de 20 de pași. În prima parte a defilării au trecut comandanții G.N. de județ în ordine: comandantul G.N. a Ținutului Suceava, colonelul Mihail Georman deschidea coloana, urma apoi fanfara, după care, în ordine alfabetică gărzile județelor cu comandantul în față: Câmpulung, Cernăuți, Dorohoi, Hotin, Rădăuți, Storojineț și Suceava. Partea a doua a defilării era rezervată membrilor F.R.N. în frunte cu secretarii F.R.N. ai ținutului, secondați de o altă fanfară. Urmau apoi comandanții de județe, în ordine alfabetică, autoritățile ținutului, județelor și municipiilor, alți membrii ai județelor. Coloana se încheia cu membrii fără uniformă având în primul rând al fiecărui județ pe cei trei secretari ai F.R.N.⁵⁷ Vizitele diriguitorilor G. N. în teritoriu se făceau după un anumit protocol. Pentru vizitele unor comandanți, indiferent de grad, gazda anunța autoritățile, fără să se facă invitații oficiale. În cazul unui oaspete înalt erau pregătite festivități, după un program consultat, în prealabil de acesta.⁵⁸ Cu ocazia zilei Restaurației, în 1940, gărzile au oferit regelui un „pergament comemorativ” pe un suport metalic și având în relief stema F.R.N., semnat de toți comandanții de ținut și de județ și având următorul text: „la începutul celui de-al doilea deceniu de glorioasă domnie a M.S.R. depunem la picioarele Tronului semnul neîmurmurului devotament pentru Suveran, ale cărui gânduri și dorințe le împlinim pentru mai binele Patriei”.⁵⁹ Numărul mare de manifestări dedicate Frontului și Gărzilor Naționale, în fruntea cărora era întotdeauna regele Carol al II-lea „făuritorul României veșnice”⁶⁰ aveau să-i prilejuiască lui N.D. Cocea cuvintele „Frontul Renașterii Naționale răspunde la toate: împlinește și vindecă pe toate. Nu-i lipsește nimic. Își are cadrele și trâmbeașii lui, gărzile și fanfarele lui”.⁶¹

Regulamentul Gărzilor Naționale era completat și de o serie de pedepse (de la mustrarea verbală și scrisă, până la excluderea temporară sau definitivă din G.N.) în funcție de gravitatea abaterii de la disciplină. În încheiere era reglementat modul de colaborare cu celelalte instituții ale statului, amintindu-se într-un articol special că, în condițiile colaborării cu unitățile armatei, membri G.N. nu erau dotați cu arme⁶² (ulterior, situația a impus înarmarea acestor trupe). Urmărind să facă propagandă în jurul scopului și resurselor G.N. Comandantul Petre Georgescu a ținut, la 27 iulie 1939, o conferință radiodifuzată pe tema „programului practic de lucru” al organizației. Cu privire la acest program Generalul-comandant spunea: „este de la sine înțeles că acțiunea noastră de căpetenie, pentru început, trebuie îndreptată în direcția misionarismului dezinteresat, pentru ca în cel mai scurt timp, să reușim să facem pe toți cetățenii țării membrii convinși și devotați ai F.R.N.”⁶³ Pe lângă activitățile amintite, P. Georgescu completa, „într-o

eventuală mobilizare, liniștea și siguranța în interior, revin în largă măsură formațiunilor de gardă. Pentru aceasta se vor exersa măsurile de apărare pasivă, se vor organiza măsurile de trageră cu populația nemobilizată, cum și inițierea acestora în aplicarea măsurilor de ordine, evacuări, transporturi etc. Aplicarea programului de lucru practic va începe simultan în întreaga țară, condusă de un personal calificat”.⁶⁴ Un exemplar dactilografiat al acestui program a fost trimis tuturor unităților de Gardă spre a fi dezbătut în cadrul primei întruniri a membrilor.⁶⁵ Membrii grupelor de Gardă Națională se întruneau cel puțin o dată pe săptămână, astfel încât „să nu fie sustrași de la ocupațiile lor obișnuite”. Conferințele, susținute de liderii fiecărei unități, aveau drept scop inițierea gardiștilor asupra programului și doctrinei F.R.N.⁶⁶ Secretariatul general al Gărzii a trimis tuturor filialelor din teritoriu, o listă a temelor și subiectelor de dezbateră în cadrul acestor ședințe. Această cuprindea următoarele puncte: înființarea, organizarea și scopurile Frontului Renașterii Naționale; patria și înălțarea ei; dinastia și marile înfăptuiri a celor trei regi; Gărzile Naționale și atribuțiile lor; uniforma F.R.N. și portul ei; compunerea echipei G.N. și atribuțiile ei; istoricul războiului mondial; principiile Constituției Carol al II-lea și alte subiecte cu caracter instructiv, civic și educativ.⁶⁷ De asemenea, unitățile de G.N. se întruneau, cel puțin o dată lunar, pentru ședințe de instrucție, ordine și defilare. Interesant este că prezența activiștilor de gardă la aceste manifestări nu era obligatorie, frecvența lor fiind „un indiciu asupra sentimentelor și convingerilor ce fiecare din membrii împărtășește asupra F.R.N. și Gărzii”.⁶⁸ În condițiile agravării pericolului extern, pe 11 mai 1940, a fost constituit Comandamentul Pazei Teritoriale cu misiuni de prevenire a sabotajelor, a grevelor, a actelor teroriste, de supraveghere a străinilor, minorităților și de pregătire împotriva atacurilor aeriene (bombardament, acțiuni ale parașutiștilor).⁶⁹ Începând cu luna iunie paza teritoriului s-a făcut în colaborare cu unitățile de poliție, jandarmi și Gardă Națională, creindu-se unități de „sectoare de pază” (două-trei județe), și „subsectoare de pază” (la fiecare județ).⁷⁰ Potrivit instrucțiunilor asupra rolului și atribuțiilor Comandamentului Pazei Teritoriului, suprafața țării era împărțită în sectoare și subsectoare. Comandanții acestora erau, de regulă, comandanții Cercurilor de Recrutare. Ei numeau comandanții unităților orașenești din rândurile ofițerilor vechi ai unităților din zonă și conduceau atât unitățile militare cât și pe cele de Gardă Națională. Astfel, G.N. serveau la întărirea posturilor de jandarmi și aveau de îndeplinit următoarele misiuni: patrulare de acțiune contra parașutiștilor, menținerea ordinii și liniștii contra acțiunilor grupărilor teroriste etc. În orașe Gărzile constituiau patrulare de acțiune și de întărire a trupelor militare.⁷¹ La 4 iunie 1940 a fost întocmit și Planul de cooperare cu Ministerul Apărării Naționale și Ministerul de Interne. În cadrul acestui plan „elemente alese din Garda F.R.N.” urmau să colaboreze cu unitățile militare din orașe și cu patrularele de jandarmi, în mediul rural. Acestea erau puse sub comanda Cercurilor de Recrutare, respectiv a Legiunilor de Jandarmi. Instrucția tehnică era făcută în cadrul fiecărei instituții separat.⁷² Încă de la începutul lunii iunie a fost desăvârșită organizarea unităților de apărare a teritoriului. Gărzile Naționale au fost înarmate și au fost înființate garnizoane ale gărzilor în tot cuprinsul Transilvaniei (în satele unde existau posturi ale Legiunii de Jandarmi). În fiecare duminică, între 7⁰⁰ și 12³⁰ a fost făcută instrucția tehnică a elementelor de G.N.⁷³ Au fost organizate și patrulare de pază din doi-șase oameni cu atribuții de cercetare și siguranță, și de legătură și transmisiuni.⁷⁴ Un studiu asupra modului de colaborare a Gărzilor cu Comandamentul Apărării Antiaeriene a municipiului București a fost întocmit de G.N. a Capitalei. Conform propunerii, G.N. se obligau ca, în cazul unui atac aerochimic, să se împartă în trei echipe speciale (una formată din personalul instituțiilor, alta, din membrii „la dispoziție”, și o a treia, din persoane care nu erau activiști G.N.). Aceste echipe trebuiau să concureze la pregătirea și apărarea pasivă propriu-zisă a instituțiilor de stat. Pentru instruirea personalului a fost ținut un curs teoretic de apărare pasivă și s-au executat câteva antrenamente practice.⁷⁵

Pe parcursul anului 1939, *Regulamentul pentru organizarea și funcționarea G.N.* a comportat unele completări și adăugări în sensul clarificării atribuțiilor pe care le aveau de îndeplinit membrii gărzilor. În același timp, Gărzile Naționale aveau organizat, în interiorul structurilor proprii un serviciu de contrainformații care avea de executat următoarele misiuni: asigurarea secretului corespondenței; paza localurilor G.N.; supravegherea activiștilor Gărzii, a

funcționarilor publici, a minoritarilor, atât în timpul serviciului cât și în afara lui. Un asemenea exemplu îl constituie Directiva privind aplicarea art. 2, al. b din Regulament prin care se prevedea "informarea organelor F.R.N. asupra stării de spirit din țară și problemelor de interes obșteșc".⁷⁶ Directiva urmărea constituirea unei rețele de informatori plasați în toate sectoarele de activitate al societății – în administrație, în școală, în rândul clericilor, în viața economică. Informatorii trebuiau să țină la curent organele F.R.N. cu principala problemă pentru care acesta fusese creat: realizarea, prin Front, a unui liant între coroană și instituțiile ce gravitau în jurul ei, pe de o parte, și marea masă a cetățenilor, pe de altă parte. Potrivit directivei, informațiile trebuiau categorisite în două clase: informații de interes obșteșc, referitoare la necesitățile și problemele cetățenilor și informații ce urmăreau îndeaproape mai ales activitatea membrilor F.R.N. ce făcuseră parte din vechile partide politice și care "înțelegeau să trăiască și să activeze în afara lozincii Frontului".⁷⁷ Pentru anihilarea activității acestora s-a creat un vast aparat de "culegători de informații" din rândul membrilor de mare încredere, devotați regimului. Comandanții G.N. de județ preluau informațiile, le verificau și le transmiteau la comandamentele superioare, folosindu-se pentru aceste operații de un întreg arsenal de tehnică de birou. Informațiile se refereau la pătrunderea ideologiei F.R.N. în rândul maselor și ecoul acestora în legătură cu ideile F.R.N., la doleanțele de ordin economic, social, politic, religios, cultural, de apărare a țării, a căror rezolvare era cerută Frontului. O categorie specială de informații privea curente politice care mai dăinuiau. Toate acestea erau remise într-o dare de seamă informativă la începutul și mijlocul fiecărei luni către organele directoare ale F.R.N. pentru a se putea preîntâmpina printr-un control periodic eventualele nemulțumiri și înclinarea cetățenilor spre ideologiile defunctelor partide.⁷⁸ Serviciul Contrainformativ din cadrul Gărzilor Naționale cerea ca personalul său să fie de origine etnică română, doar bărbați, cărora li se pretindea discreție totală asupra informațiilor privind activitatea lor.⁷⁹

În completarea Directivei, noile structuri organizatorice ale Comandamentelor de județ au trimis în 22 și 27 octombrie 1939, către G.N. de plasă, un comunicat prin care se solicita acestora, la sfârșitul fiecărei luni, începând cu noiembrie, o serie de lucrări periodice cu situația centralizată de organizare, situația de efectiv și o dare de seamă lunară privind activitățile formațiunilor de plasă. În comunicat se specifica: "prin activitate se înțelege executarea programului de lucru, rezultatul obținut în toate direcțiunile cât și achiziționarea de noi membrii în G.N."⁸⁰ În continuarea ordinului se mai solicita și un tabel nominal al Comandanților formațiunilor de plasă. Aceștia erau împărțiți în comandanți ai unităților de pace și cei ai unităților de mobilizare, dependenți unii de alții în cadrul aceleiași structuri. Se specifica totodată și posibilitatea unei excepții, în cazul când unul din cei doi comandanți, de pace sau de mobilizare, era același cu comandantul de plasă, fără a putea fi destituit în lipsa unui aviz motivat al comandantului G.N. de județ.⁸¹ În ceea ce privește întocmirea corespondenței dintre diferitele structuri ale G.N. s-a stabilit o riguroasă normă. Dacă redactarea textului trebuia să țină cont de claritatea exprimării și caligrafie, diversele rapoarte erau clasificate în funcție de natura lor. Astfel, corespondența putea fi: secretă (împachetată în două plicuri diferite, pe cel din interior aplicându-se ștampile secret), confidențial (cele două categorii nu puteau fi văzute de un comandant inferior celui care a întocmit documentul), și ordinară. Erau stabilite și normele de francare, diferite de legislația corespondenței postale.⁸² Datorită centralizării excesive a aparatului funcționaresc al F.R.N. și a creșterii numărului de operațiuni de birou pe care le aveau de îndeplinit comandanții locali de Gardă Națională, s-au strecurat și o serie de lacune organizatorice. Așa reiese din circulara adresată de G.N. județene, gărzilor de plasă la 25 ianuarie 1940. În conformitate cu convenția încheiată între Direcția Generală a Poștei și Rezidențele Regale de Ținuturi, se cerea expedierea corespondenței G.N. în contul Rezidențelor Regale pentru a se reduce cheltuielile cu expedierea. Până la acea dată, unele gărzi trimiteau corespondența de serviciu pe adresa Comandamentelor de județ și în mai multe plicuri francate, astfel că drumul unei corespondențe devenea mai lung (în unele cazuri, situațiile cerute nu ajungeau la destinatar în timp util).⁸³

Dacă activitatea principalelor partide politice era scoasă în afara legii (multe partide, în special cele mici, fiind dizolvate în Front), un important segment al populației – muncitorimea –

putea fi atras spre ideologiile de stânga. Pentru a contracara aceasta (sunt cunoscute exemple de propagandă comunistă), în octombrie 1939 s-a afișat în locurile publice, un manifest intitulat "Chemarea muncitorimii române".⁸⁴ Gărzile Naționale, sprijinite de presa frontistă, au susținut o astfel de campanie în rândul muncitorilor, combătând doctrina partidelor de stânga. "Teoria că masele sunt potrivnice statului și înclină spre o dominare autarhică a societății aparține unor flecari", se afirma într-un cotidian frontist.⁸⁵ Că aceste măsuri nu erau gratuite, o dovedește și nota informativă adresată de Partidul Comunist, Gărzilor Naționale din Suceava pe 14 noiembrie 1939 (se știe că aderarea comuniștilor la F.R.N. se datora faptului că sub acest "acoperiș" puteau activa în legalitate). Nota îngrijora autoritățile și obliga Comandamentul G.N. de județ să facă demersuri pentru înființarea unor birouri de informatori în rândul muncitorimii, cu scopul de a contracara propaganda extremei stânga. Aceste birouri se ocupau cu o largă activitate de promovare a ideologiei F.R.N. în rândurile muncitorimii, sprijinite fiind de o campanie de presă. Ele plasau informatori în rândul persoanelor de încredere datoare să descopere potențialii muncitori contaminați, "care trădează mișcarea".⁸⁶ Au fost îndepărtați o serie de activiști comuniști din rândul breslelor acuzați că au instigat muncitorii să se revolte.⁸⁷

În aceeași direcție, în sprijinul organizării Gărzilor Naționale, din ordinul Comandamentului generală din Capitală, datat 5 august 1939, s-a înființat pe lângă G.N. de județ, un Serviciu Consultativ, al cărui conducere a fost încredințată primarului F.R.N. din localitate. Scopul său era informarea cetățenilor, membrii sau nu în F.R.N. sau G.N., asupra activității Gărzilor ca și preluarea informațiilor conforme art. 2 din Regulamentul pentru organizarea și funcționarea Gărzilor Naționale. Comitetul Consultativ analiza propunerile ce se făceau F.R.N. din partea populației, propunea la rândul său proiecte de realizări locale (coruri, fanfare, serbări, excursii) și participa activ la aplicarea acestora. Comitetul Consultativ era alcătuit din protoereul județului, revizorul școlar, directorul celei mai înalte instituții de învățământ din localitate, directorul Serviciului Social, șeful Străzii Țării, șeful premilitar, prefectul județului, un avocat și înlocuitorul comandantului local al G.N.⁸⁸ Trebuie menționat că, organizate în grabă la nivelul județelor și din cauza lipsei de fonduri pentru închirierea de săli publice și de spații necesare pentru activitățile periodice ale membrilor G.N., comandamentele orășenești și de plasă au fost nevoite să folosească sălile de clasă din școli. Se menționa totuși că aceste activități nu trebuiau să aibă loc în timpul orelor de curs, sărbătorilor școlare sau străjerești.⁸⁹

Un alt domeniu de activitate al Gărzilor Naționale s-a constituit în domeniul apărării legislației de natură economică. Pe 18 decembrie 1939, Monitorul Oficial, prin Legea nr. 268, publica "*Decretul-lege pentru înfrânarea și reprimarea speculei*". În aceste condiții, erau făcute propuneri comandamentelor de G.N. pentru sprijinirea aplicării acestei legi. Astfel, comandanții de ținut și de județ, erau înscriși automat în "Oficiul speculei" de pe lângă Reședința Ținutului și Prefecturile de județ. Membrii Oficiului erau: la plasă, pretorul, un medic agronom și comandantul de Gardă; la comună, primarul, un notar, un agent agricol și comandantul Gărzii și la oraș primarul, un notar, un specialist agronom și comandantul de Gardă respectiv.⁹⁰ Ei erau chemați să informeze autoritățile județelor în legătură cu eventualele activități de contrabandă, luare de mită au alte infracțiuni prevăzute în lege. Pentru coordonarea acțiunilor, secretariatul general al F.R.N. a înaintat Gărzilor Naționale o serie de propuneri de colaborare la măsurile de „înfrânare a speculei”. Conform acestor recomandări membrii gardiști erau autorizați legal să întocmească acte contraveniențelor legii speculei, acte care erau înaintate Parchetului pe aceleași căi de urmat ca și cele întocmite de organele în drept. Membrii de gardă care primeau astfel de atribuții erau numiți de către Comandamentul G.N. Potrivit dispozițiilor membrii însărcinați cu această activitate trebuiau să întocmească, săptămânal, un tabel cu procese verbale, în care erau trecute: numele și adresa contravenientului, tipul de activitate comercială, natura contravenției, sancțiunea aplicată.⁹¹ În cazul în care speculanții dovediți erau membrii F.R.N. ei riscuau excluderea temporară sau definitivă din partid. Numele lor erau publicate în ziarele de mare tiraj din țară. Excluderea se făcea de către secretarii F.R.N. de județ dar putea fi atacată în recurs.⁹² Au existat cazuri când unii gardiști s-au prevalat de calitatea lor pentru a obține de la contravenienți sume de bani în schimbul neaplicării sancțiunilor.⁹³ Presa centrală ataca vehement

prin articole ca „Ravagiile speculei”, „Specula continuă”, „Ofensiva împotriva speculei” ș.a. comunitatea evreiască, considerată principală vinovată de neajunsurile populației românești. „Angrosiștii jidani își plasează stocurile vechi de mărfuri la prețuri ridicate” scria într-un articol din „Porunca Vremii”.⁹⁴ Pe 24 ianuarie 1940, Constantin C. Giurescu a ținut un discurs la Rador pe această temă. În același timp Petre Georgescu a efectuat o vizită la Alba Iulia, Cluj Napoca și Deva pentru „cercetarea modului în care se aplică măsurile de reprimare a speculei”.⁹⁵ Generalul-comandant făcea un apel Gărzilor Naționale, „acolo unde are un comandament sau un sediu” pentru a „primii plângeri și a asculta cu bunăvoință orice durere și a ajuta oricând și pe oricine”.⁹⁶ La nivelul județelor, diriguitorii G.N. trebuiau să înainteze Ministerului prin poștă, un tabel cu membrii propuși pentru această însărcinare. Membrii oficiului erau aleși de către comandantul județului din categoria ocupațiilor intelectuale, câte un singur membru pentru comune și sate și doi delegați pentru orașe.⁹⁷ Gărzile Naționale au acordat atenție combaterii speculei, prin măsurile luate încercându-se „scoaterea cetățenilor din ghearele negustorilor necinstiți”. S-au stabilit prețuri maxime la produsele de strictă necesitate: 6 lei pâinea neagră, 23-28 lei kg. de carne etc. Din ordinul lui Armand Călinescu s-au creat „comitete cetățenești, câte unul pe sector, în frunte cu un om de vază, care va avea obligația de a sancționa pe loc orice abatere”.⁹⁸ De exemplu, între 16 și 23 mai 1940 au fost prinși 24 de contravenienți în Capitală, și 42 în Ținutul Bucegi, ai căror nume au apărut în oficiosul partidului.⁹⁹ Cu toate acestea într-un raport informativ al Comandamentului general al Gărzilor F.R.N. se spunea că au crescut nemulțumirile maselor privind creșterea prețurilor și că „deși se stabilesc și se aplică salariile minimale, muncitorii sunt tot mai nemulțumiți și așteaptă o nouă îndreptare a situației lor materiale”.¹⁰⁰ La uzinele Malaxa, Lemaître și la fabricile de cherestea din județul Năsăud (Ilva Mică, Suseni Bârgăului) a început lupta revendicativă pentru respectarea contractelor colective de muncă, creșterea salariilor sau anularea unor amenzi.¹⁰¹ Au existat și cazuri în care chiar membrii G.N. își depășeau atribuțiile. Aceștia se prezentau la diferite unități comerciale și sub pretextul că întreprindeau un control la legea speculei pretindeau sume de bani de la proprietarii magazinelor. În alte cazuri, unii gardiști acopereau diverse ilegalități ale apropiaților lor. Comandamentele de Gardă au fost nevoite să elibereze legitimații celor însărcinați cu această activitate, însoțite de o declarație a șefului de gardă local, legalizate cu un timbru special.¹⁰²

În toamna anului 1939, Serviciul Propagandei naționale din cadrul Statului Major al G.N. făcea solicitare comandamentelor din țară, printr-o circulară, să subscrie fonduri pentru înzestrarea armatei, sub formă de plasamente (în bani, alimente, haine etc.) cu titlul de împrumut acordat statului. Membrii gărzilor li se solicitau, pe această cale, donații, iar populației i se cerea să sprijine armata aflată pe poziții de mobilizare în toamna anului 1939.¹⁰³ Prin această inițiativă Gărzile F.R.N. au încercat să dovedească, cel puțin teoretic, rolul lor de mijlocitor între populație și dinastie. Succesul acțiunii nu s-a datorat audienței sistemului frontist în rândul opiniei publice, ci imaginii favorabile pe care armata română a avut-o din totdeauna în rândurile cetățenilor țării. În acest sens, s-a trecut la subscrieri și rechiziții pentru înzestrarea armatei, pentru înființarea unor cantine școlare, la ajutarea județelor de munte, lipsite de cereale, la înzestrarea unor școli dispensare sanitare, biserici etc. Ministrul organizării Frontului Renașterii Naționale a început o campanie națională făcându-se apel și la susținerea pe care o putea face presa. Printr-o adresă din 9 noiembrie, informațiile erau centralizate într-o rubrică special deschisă în presă și la radio, „Fapte de seamă”, al cărei scop era evident.¹⁰⁴ Ziarele centrale ca „Universul” sau „România” centralizau aceste inițiative și publicau frecvent liste ale „Faptelor de Seamă” însoțite de un scurt comentariu favorabil. Dintr-o astfel de listă, apărută în cotidianul condus de Stelian Popescu aflăm că: „Gărzile Naționale ale județului Teleorman au strâns și au distribuit populației 150.000 kg. de porumb; Garda Națională a comunei Breaza a arat 2.315 ha. pentru familiile concentraților; G.N. jud. Neamț au strâns 50.000 de lei pentru familiile concentraților; Gărzile din orașul Bistrița au asigurat pâinea pentru două luni la 15 familii nevoiaș; cele din județul Ialomița au strâns 124.051 de lei și 10.000 kg. alimente pentru familiile mobilizaților; G.N. jud. Baia au strâns 38.864 de lei, 12.364 kg. porumb și 5.543 kg. făină de grâu pentru aceleași familii”.¹⁰⁵ O inițiativă de succes a fost cea a străngerii fierului vechi. Județul Suceava, deși cel mai mic din țară, s-a aflat printre primele la acest capitol cu o

cantitate de 26.304 kg. de fier vechi colectat.¹⁰⁶ Dintr-o statistică a Ministerului Înzestrării Armatei reiese și cum s-au antrenat Gărzile Naționale din județul Dolj în acțiunea de strângere a fierului vechi. Dintr-un total de 77.991 kg., comunele Risipiți au participat cu 2.500 kg., Poiana Mare cu 3.127 kg., Măceșiu de Jos cu 2.000 kg., Giurgita cu 3.500 kg., Horezu, cu 3.600 kg., Rast, cu 4.000kg. etc.¹⁰⁷ Doljul era la jumătatea distanței între Suceava, cu 26. 304 kg. și campionul acestei inițiative, județul Constanța, cu 100.000 kg. de fier vechi strâns.¹⁰⁸ Petre Georgescu a făcut și un apel Gărzilor pentru a colecta cărți, colecții de reviste, broșuri, și „orice tipăritură care să le desfete sufletul și să le îmbogățească mintea soldaților de pe zonă”.¹⁰⁹ În sprijinul armatei era pusă și circulara din 9 decembrie 1939, ca o completare a Regulamentului G.N. Ea se distribuia tuturor filialelor gărzii prin Comandamentul Apărării Antiaeriene a Teritoriului și cerea sprijinul Gărzilor Naționale, colaborarea cu acest Comandament și informarea populației, mai ales în mediul rural, asupra necesităților de forță majoră.¹¹⁰ În orașe, încă din octombrie 1939 a început pregătirea și informarea populației civile asupra tehnicilor de apărare pasivă. Prin programele radio, zilnic, la ore de maximă audiență, au fost ținute emisiuni pe această temă, de către un personal specializat. În același timp, membrii G.N. au aranjat spații de audit și au amenajat camere izolate pentru refugiarea populației în caz de atac cu gaze chimice.¹¹¹ Gărzile Naționale au creat în organigrama proprie și un Serviciu de Apărare Pasivă cu un Șef de Secțiuni și trei birouri speciale, în subordine. Fiecare birou era împărțit la rândul său în trei secțiuni. Acest serviciu s-a ocupat cu organizarea acțiunilor, mobilizarea personalului de gardă, instrucția acestuia, propaganda, studierea propunerilor și înființarea unor depozite de materiale.¹¹² Programul de instrucție a personalului gardist implicat în această direcție de activitate cuprindea o instrucție teoretică și una practică. Între trei și cinci ore pe zi, de luni până sâmbătă, erau analizate probleme cum ar fi: studierea războiului aero-chimic, măsuri generale de siguranță, protecția construcțiilor și cea individuală, stingerea incendiilor, măsuri sanitare etc.¹¹³ Atât programul de instrucție, cât și exercițiile practice erau mediatizate. În prima conferință pe această temă, din 13 septembrie 1939, a fost explicat pericolul pe care îl reprezintă un război chimic și a fost executată o aplicație practică cu măștile de gaze.¹¹⁴ La 5 octombrie 1939 Garda Națională a organizat, în Capitală, un exercițiu de apărare pasivă. Dintr-un efectiv de 1.647 de gardiști la nivelul Capitalei s-au constituit echipe speciale, conduse de un comisar ajutor, pentru pregătirea exercițiului. Executarea acestuia a cuprins etapele: alarma antiaeriană, camuflarea instituțiilor importante prin stingerea luminilor și aprinderea fumigenelor. Deși exercițiul a fost considerat o reușită la rubrica „Greutăți întâmpinate” s-a înregistrat faptul că nu toate instituțiile au trimis echipe de gardă iar populația a primit cu indiferență aplicația.¹¹⁵ În februarie 1940, au fost convocați comandanții de ținut ai G.N. în vederea coordonării și intensificării în teritoriu a acestei acțiuni. Pe ordinea de zi a ședinței au figurat: sprijinirea localităților rurale cu materiale și exerciții de apărare pasivă și de instruire a membrilor G.N.¹¹⁶ În cursul primăverii anului 1940, departamentul gardist însărcinat cu apărarea pasivă a întreprins un turneu prin țară pentru a susține conferințe pe această temă, în mediul rural. Din 15 martie au demarat acțiunile de pregătire a populației și de achiziționare de măști de gaze. Au fost puse în vânzare „Revista Aero Sport Magazin” (cu informații utile privind apărarea pasivă) și Cursul și broșura de apărare pasivă.¹¹⁷ O statistică a județului Romanți ne arată în ce au constat aceste lucrări și cu ce succes au fost întreprinse. În cursul lunii martie au fost organizate conferințele, inițial la Caracal, ulterior și în mediul rural, ținute de preoți, primari și de o echipă de Gardă Națională. Din 15 martie „s-a început, mai intens căratul nisipului la fiecare casă, s-au început în fiecare comună lucratul șanțului, pe cât posibil pe lângă școală și primărie. S-a făcut propagandă ca să se cumpere cel puțin o mască de gaze de fiecare familie”.¹¹⁸ Nu în toate cazurile acțiunile au fost însoțite de succes. La Brăila populația civilă se plânga că personalul însărcinat cu ținerea conferințelor utilizează un limbaj tehnic „pe care lumea nu îl înțelege”.¹¹⁹ La Cetatea Albă personalul nu era suficient pentru a organiza conferințele¹²⁰ iar în județele Alba, Ciuc, Făgăraș nu are calificarea necesară pentru a ține ședințele.¹²¹ Nici adăposturile nu au fost construite peste tot; la Diciosânmartin (azi, Târnăveni), în județul Târnava Mică „nu s-a putut executa nici un adăpost din cauza vremii nefavorabile”.¹²² G.N. din Soroca se plâneau că au fost anunțate târziu de această acțiune și n-a avut timp suficient pentru demararea lucrărilor.¹²³

Între sarcinile Gărzilor, pe parcursul anului 1939 se număra și crearea a câte unui sat-model în fiecare județ, prin mijloace proprii sub atenta îndrumare a comandamentelor județene. Într-o conferință radio-difuzată cu tema *Planul de lucru la sate a Gărzilor Naționale*, Petre Georgescu trasa obiectivele acestei acțiuni care avea menirea de „ridicare morală și materială a satului românesc”.¹²⁴ O circulară, mai prevedea între activitățile G.N.: repararea de poduri și podețe, ridicarea de troițe, construirea unor fântâni, îndiguiuri, curățarea drumurilor, a spațiilor verzi, îngrijirea cimitirelor. Cu prilejul sărbătorilor de iarnă, membrii G.N. „de pe întreg cuprinsul țării, sunt rugați să organizeze colinda, steaua, plugușorul [...] cu daniile strânse cu această ocazie vor fi ajutați I.O.V.” (invalidii, orfanii și văduvele de război).¹²⁵ O altă activitate era aceea de acordare a asistenței sociale pentru familiile sărace, acțiune la care era solicitată să participe întreaga comunitate. Conform programului Frontului Renașterii Naționale, Gărzile trebuiau să întreprindă și o acțiune de propagare a doctrinei partidului în rândul maselor.¹²⁶ Garda Națională a județului Maramureș a propus un proiect de execuție privind crearea unor unități de gardă a pompierilor comunali. Alături de scopul propriu-zis al acestor unități intrau și atribuții de întărirea disciplinei din cadrul trupelor gardiste sau alte obiective de utilitate publică. Programul pompierilor comunali cuprindea și o instrucție specială pentru stingerea incendiilor și salvarea persoanelor.¹²⁷ Cursul de instruire includea noțiuni de recunoaștere a incendiilor, izolarea zonei afectate, reguli de urmat pentru stingerea acestora, supravegherea zonei, diferite tipuri de incendii.¹²⁸ Alte activități ale Gărzilor Naționale pot fi surprinse dintr-o manifestare dedicată Gărzilor F.R.N. ale județului Buzău, din 11 februarie 1940. Cu acest prilej s-a inaugurat Baia comunală din orașul Buzău. În cuvântarea ținută de Constantin Constantinescu, secretar F.R.N. au fost expuse dezideratele buzoiene: „lucrările agricole, ajutorarea familiilor concentraților, susținerea cantinelor școlare, propaganda pentru subscrierea de fonduri destinate armatei, ocrotirea cetățenilor de speculanți și realizarea tunelului Teliu”.¹²⁹ Gărzile Naționale din județul Argeș și-au propus să ridice un mausoleu la Curtea de Argeș și un monument pe locul unde a fost asasinat Armand Călinescu. În acest scop, în decembrie 1939, a fost organizată o manifestare de gală la Ateneul Român, unde Orchestra Filarmonică a susținut o reprezentație. Sumele strânse au constituit un cont la B.N.R. pentru realizarea celor două lucrări.¹³⁰

Pe de altă parte, unele departamente ale Statului Major al Gărzilor Naționale au suferit restrângeri de activitate față de cele prevăzute în 25 aprilie 1939. În urma unor dispoziții date la nivel superior, Serviciul Instrucției și Educației a fost obligat să abroge, începând cu 25 noiembrie 1939, legea prin care acesta avea drept de instrucție premilitară și educație fizică. Pentru a nu se desființa, acestui serviciu i s-a încredințat organizarea unor programe cultural-artistice (adunări, șezători, sfaturi de igienă, înființarea de coruri și fanfare, cercuri literare, serate dansante).¹³¹ Pe 3 februarie 1940, la Studioul Teatrului Național a fost organizat de către G.N. a sectorului galben¹³², un festival la care a fost prezentată comedia eroică în versuri a poetului Alfred Moșoiu, despre Ștefan cel Mare.¹³³ O serbare a Gărzilor F.R.N. din Chișinău a fost ținută pe 2 iulie 1939 pe Câmpul sportiv „Regele Ferdinand”, în care, comandantul unității de gardă din județul Lăpușna, I. Crețu, a conferențiat despre „Constituția Carol al II-lea”.¹³⁴ În cadrul activităților cultural-artistice din Suceava, calendarul (departe de a fi încărcat de evenimente) trădează eșecul acestei inițiative. Aceste manifestări au fost privite mai degrabă cu umor decât cu silă. În această privință, N.D. Cocca pare să aibă dreptate când nota că „Frontul lui Vodă nu mai poate în sfârșit să prindă pe nimeni, nici cu undița, nici cu arcanul”.¹³⁵ Totuși pe temă culturală se înscrie Conferința din 15 iunie 1939 cu tema „*Românismul lui Eminescu în proză*”, dedicată aniversării a 50 de ani de la dispariția marelui poet și ținută de profesorul universitar Victor Morariu la Primăria din Suceava.¹³⁶ La fel e cazul Conferinței din 26 noiembrie 1939, în aceeași sală, „*Rostul Gărzilor Naționale a F.R.N.*”, ținută de colonelul Gărzii din Ținut, Mihail Georman,¹³⁷ reamintind scopul acestora de „informare a disciplinei organizatorice în masa populației și de apărare a opiniei publice de falsele interpretări politice”.¹³⁸ Pe aceeași linie și cu același ton, ziarul „Suceava” a publicat articolul „Serata Gărzilor F.R.N. din Suceava”. Organizată de Ilie Onciul, serata dansantă s-a desfășurat pe 9 martie 1940 în saloanele Casei Naționale din Suceava, fiind patronată și de prefectul județului, Traian Constantinescu. La astfel de ocazii, sălile activităților erau pregătite din timp, împodobite până la refuz cu embleme și

uniforme F.R.N. (în acest caz emblema F.R.N. fiind creată din becurile care luminau sala și având menirea "transformării sălii într-un tablou feeric al înfrățirii tuturor celor care luptă pentru întărirea patriei scumpe").¹³⁹ Activitatea G.N. a județului Suceava poate fi detaliată, în urma alcătuirii unui tablou al vizitelor de lucru în județ, întreprinse de comandantul Ilie Onciul. Tabloul conținea 4 rubrici: a) Numărul orașelor și comunelor vizitate; b) Zilele când au avut loc vizitele; c) Mijloacele de transport folosite; d) Greutățile întâmpinate. Astfel, pentru ultimele trei luni ale anului 1939 au fost efectuate un număr de 15 vizite (cele mai multe în luna octombrie). Vizitele s-au făcut cu precădere în aceleași plăși: șase la Solca-Arbore, câte trei la Ilișești și Dragomirna, două în plasa Mirăuți sau la Udești, în timp ce alte zone ale județului, Bosanci, Botoșana, Ipotești, Stupca, Ruși-Mănăstioara ș.a. neavând practic nici un contact cu organele județene ale G.N. (de aici și numărul mic de aderenți la gărzi în aceste sate).¹⁴⁰ În schimb, rubrica "Greutățile întâmpinate" abundă de informații. Majoritatea se referă la lipsa legăturilor și mijloacelor de transport între Suceava și comunele din județ. În timp ce județul era străbătut de 2 mari linii de cale ferată: Suceava-Cernăuți și Suceava-Vatra Dornei, ele nu satisfăceau nevoile locuitorilor din județ. De regulă ele erau situate la distanțe mari de localități iar accesul de la gară se făcea anevoios. Comunele care nu beneficiau de cale ferată se aflau la distanțe mari de Suceava, iar drumul cu automobilul costa foarte mult. Inconveniente existau și în localitățile mai apropiate unde transportul auto fiind prea scump se alegea trăsura. Dar datorită rechizițiilor armatei, mulți birjari au rămas fără cai, iar cei care aveau trăsuri cu cai preferau să facă drumul doar până la gările Burdujeni sau Ițcani și asta doar ziua și pe vreme favorabilă.¹⁴¹ Din darea de seamă a omologului său din județul Bacău aflăm că, în luna octombrie a aceluiași an, au fost făcute inspecții în comunele Buhociu, Traian, Prăjești, Săucești (pe 15 octombrie), Cleja, Răcăciuni, Părincea (pe 22 octombrie), Bogdănești, Oituz și Hârja (în data de 29). În fiecare comună s-a dat raportul de activitate și au fost trecute în revistă trupele de G.N. Printre cei care au ținut cuvântări au fost prefectul județului, secretarul de la categoria Ocupații Intellectuale, în persoana lui C. Nădejde sau deputatul C. Iordănescu.¹⁴² În luna aprilie 1940, în județul Târnava Mică, au fost efectuate șase vizite la Blaj, Valea Lungă, Dumbrăveni și în comunele din jur, însă lista greutăților era necompletată.¹⁴³ După primele încercări de organizare a efectivelor gardiste s-au constatat și primele neajunsuri. O lista de „Greutăți întâmpinate” înaintată Secretariatului general al F.R.N. cuprindea lipsa concursului autorităților locale, șicane din partea vechilor politicieni neintegrați în partidul unic; lipsa fondurilor; sprijinul inefficient din partea presei; dese mobilizări ale armatei.¹⁴⁴ Cu toate acestea, la puțin timp după numirea lui Constantin C. Giurescu în funcția de ministru al organizării F.R.N. Secretariatul general al județului Cluj a înaintat un raport din care reiese că programul de activitate urmărit de către G.N. a demarat. Astfel, au fost organizate unități de gardă comunală, au fost numiți comandanții de plasă și comună, au fost efectuate vizite în județ. Un prin raport informativ cu date asupra stării de spirit a fost înaintat, adunările membrilor G.N. s-au întrunit săptămânal, G.N. au participat la o mare adunare care s-a ținut la Cluj.¹⁴⁵ În pofida lipsei de inițiative răsunătoare, a dificultăților de natură economică, a lipsei de entuziasm pentru G.N., în rapoartele oficiale ale Gărzilor abundau masajele patriotarde, de laudă și cinstire a patriei și monarhiei. Într-o asemenea manieră suna Mesajul de Anul Nou 1940, remis tuturor Gărzilor Naționale din țară de către Serviciul Propagandei de la Statul Major. În acest text, G.N. erau văzute ca „o forță vie și necesară în organismul statului”, iar despre activitatea lor se spunea „v-am îndemnat să rupeți o părticică din economia trudei voastre subscriind pentru înzestrarea armatei și a-ți răspuns cu însuflețire de buni români și devotați membrii ai Gărzilor. Ați stat în rândul de frunte a bunelor inițiative, modești și hotărât încadrați în programul și disciplina suflați de Frontului. Sunt începuturi pline de făgăduință care bucură pe toți și eu vă mulțumesc pentru cele ce ați împlinit pentru Patrie și Rege”.¹⁴⁶

Începutul anului 1940 l-a găsit pe regele Carol al II-lea cu sistemul frontist eșuat și cu Gărzile Naționale în stare de inactivitate. Acest fapt era cunoscut de către Carol încă din toamna anului 1939, când admitea că dintr-o forță a maselor ce s-a vrut a fi F.R.N. nu era nici măcar viu.¹⁴⁷ Nevoia reorganizării sale s-a pus tot mai frecvent, mai ales după moartea primului ministru, Armand Călinescu. Momentul reformării F.R.N. avea să pună și Gărzile Naționale pe

alte baze, dar reorganizarea lor avea să fie amânată. Timpul nu va mai avea răbdare nici cu Gărzile și nici cu regele Carol. Prin Legea de reorganizare a Frontului Renașterii Naționale, din 24 ianuarie 1940, statutul G.N. se modifica, acestea dobândind o mai mare independență în cadrul Frontului. Dacă atribuțiile G.N. rămăneau în esență aceleași (textul modificat nu schimba nimic), urmărindu-se o apropiere între elitele F.R.N. și membrii de rând, organele diriguitoare ale Gărzilor dobândeau juridic o situație ușor îmbunătățită. Astfel, Comandamentul general al Gărzii devenea egal ierarhic cu secretarul general al F.R.N., nemaidepinzând de Directorat, iar comandanții de județ, de plasă, respectiv de comună depindeau direct de președinții F.R.N. locali. În problemele de organizare internă, Gărzile Naționale deveneau răspunzătoare direct de Comandamentul general, al cărui șef, Petre Georgescu, era numit în funcție printr-un decret regal pe termen de 2 ani.¹⁴⁸

Noul regim al G.N. avea să fie menținut și după 22 iunie 1940, când Frontul Renașterii Naționale a fost înlocuit cu noua organizație, Partidul Națiunii. În cadrul său, ca formațiune politică autoritară, Gărzile Naționale căpătau o mai mare importanță, ele fiind considerate "elementul primordial în organizația partidului".¹⁴⁹ Momentele ce aveau să vină în zilele următoare pentru România au prilejuit Gărzilor o ultimă șansă de afirmare. După primirea ultimatumului sovietic, un comunicat al Ministrului de Interne, datat 1 iulie 1940, institua Comitete ale autorităților formate din reprezentanții Partidului Națiune, comandanții Gărzilor Naționale sau ai Legiunii de străjeri. Aceste comitete se îngrijeau cu primirea și cazarea refugiaților, cu prelucrarea și predarea arhivelor și valorilor aduse de autorități din teritoriile evacuate. Pentru simplificarea misiunii, cei evacuați a fost împărțit în trei categorii: a) refugiați singuri; b) refugiați cu familii care au membrii concentrați; c) familii refugiate foarte sărace.¹⁵⁰ Au fost stabilite și zonele de încartuire a evacuaților; cei din Bucovina de Nord și Hotin – județele Suceava și Neamț; cei din jud. Soroca și Bălți – în jud. Bacău (regiunea Tg. Ocna); cei din jud. Orhei și Lăpușna au trecut în Tecuci și Buzău (între Pătârlagele și Mizil); cei din Tighina și Cetatea Albă – în jud. Prahova (regiunea Albești); cei din Cahul și Ismail – în județele Dâmbovița, Muscel și Argeș (regiunea Găești – Topoloveni).¹⁵¹ Un ordin al Comandamentului general al G. P.N. a cerut, pe lângă înființarea comandamentelor de întraajutorare, deschiderea unor conturi cu sume de bani în folosul refugiaților din Basarabia și Bucovina.¹⁵²

Datorită neînțelegerilor dintre miniștrii regimului în probleme organizatorice, dar mai ales ridicările situației internaționale peste puterile regimului și ale țării, Partidul Națiunii și Gărzile sale au rămas dezorganizate, fără vreo influență importantă în viața României. După schimbările bruște survenite la începutul toamnei anului 1940, prin ordinul nr. 14067 din 9 septembrie 1940, semnat de noul conducător al țării, generalul Ion Antonescu "Partidul Națiunii cu toate organizațiile sale este desființat".¹⁵³ Câteva zile mai târziu, pe 13 septembrie 1940, printr-un nou ordin (se pare că existaseră voci care ceruseră să nu se desființeze gărzile), comandanții tuturor organizațiilor de gardă trebuiau să predea Prefecturilor de județ întreaga arhivă, registrele și fondurile aflate în proprietatea Gărzilor Naționale.¹⁵⁴ Arhivele și fondurile rămase de la G.N. ale F.R.N. și de la Partidul Națiunii au fost predate între 14 și 27 septembrie fără dificultăți.

Din ordinul generalului Ion Antonescu, din 28 iulie 1941, toate instituțiile din țară care posedau uniforme ale fostului Front, erau obligate, printr-o situație a acestora, generalizată până în 15 august 1941, să le predea Comandamentelor Teritoriale, în Garnizoanele cele mai apropiate sau Batalioanele Administrative. Pentru o mai clară necesitate a predării acestor uniforme, se specifica printr-o nouă adresă din 1 august 1941 că acestea urmau să fie folosite ca uniforme speciale destinate răniților din război¹⁵⁵, solicitându-se ca predarea lor să se facă sub titlul de donații.¹⁵⁶

Personalul din fruntea Gărzilor F.R.N. a fost ales din rândul cadrelor militare în rezervă, loiale regimului. Acest fapt a dus la o ierarhizare strictă a unităților de gardă, la o birocratizare excesivă a aparatului funcțional, ceea ce nu a fost pe placul membrilor partidului unic, mai cu seamă, a celor proveniți din formațiunile politice desființate. De asemenea, a limitat spațiul de acțiune a activiștilor inferiori de la care se așteptau rezultate pozitive. Membrii gărzilor trebuiau să formeze un corp de elită în cadrul F.R.N., de aici și condițiile pe care era necesar să le

îndeplinească. Verificarea periodică a fiecărui gardist, numirea în funcții dintre cadrele de încredere, supravegherea personalului au lăsat în afara acestora multe elemente competente. Totodată s-a căutat îndepărtarea minoritarilor din structurile G.N., fiind exprimat un vag primat al românilor. Multe dintre programele de urmat ale gărzilor sunt de inspirație legionară, naționalismul regimului autoritar carlist fiind doar curățat de excesele extremiste. Prin programul de instrucție și educație civică, morală, etică, dar și paramilitară, diriguitorii G.N. au urmărit crearea celui „om nou” pe care regimul l-a împrumutat de la ideologiile de extremă dreapta. Activitățile pe care și le-au trasat sunt totuși salutare. Colaborarea cu organismele Ministerului Apărării Naționale, consultarea populației asupra propriilor probleme, prevederile în domeniul legislației economice, strângerea de fonduri și plasamente pentru înzestrarea armatei, construirea de cantine școlare, dispensare, repararea drumurilor, podurilor, colectarea fierului vechi, crearea „satelor model”, asistența socială, programele cultural artistice, apărarea pasivă sunt inițiative laudabile și altruiste. Modul lor de aplicare a lăsat de dorit. Prin activitățile lor Gărzile Naționale au reprezentat un aspect pozitiv al regimului autoritar carlist urmărind eliminarea intereselor particulare și crearea unui sentiment al colectivității, care nu era străin de curente epocii.

Cu toate acestea, criza politică a cercurilor guvernante, legislația redactată în pripă, oscilațiile fără o direcție clară în politica internă, refuzul adversarilor politici de a colabora, apatia românilor au dus la eșecul final al acestui proiect. Gărzile Naționale rămân, însă, un subiect care merită toată atenția specialiștilor.

Summary

The National Guard have been set up as paramilitary formations of the unique party the National Front of Renaissance. The purpose of these guards was to allure the citizens of the country to the platform and doctrine of the N.F.R. They were organized in structure following the paramilitary pattern, having the most competent members of the N.F.R. They were active between 1939 April the 25 and 1940 September the 10.

NOTE:

1. Constantin Hamangiu, *Codul general al României. Legi uzuale*, vol. XXVII, partea I. București, 1939, p.13;
2. Al. Gh. Savu, *Sistemul partidelor politice din România (1919-1940)*, București, 1976, p.176;
3. Arhivele Naționale Istorice Centrale, Fond Ministerul Propagandei Naționale, Presa Internă, 336/1939, f.298; (în continuare A.N.I.C.);
4. „Curentul” din 14 iulie 1939, p.5;
5. Ioan Petru Culianu, *Mircea Eliade*, București, 2001; aceeași idee a surprins-o și Horia Sima în *Istoria Mișcării Legionare (Pagini din istoria Gărzii de Fier)*, Timișoara, 1994, p.191;
6. Constantin Hamangiu, *op. cit.* vol. XXVII, partea a II-a, p.1350;
7. „România”, din 3 august 1939, p.3;
8. „Suceava”, din 17 februarie 1939, p.1;
9. Citatul este din „Neamul Românesc” și cenzurat de S.S.I. pentru că regele preferase în fruntea Gărzilor Naționale un general fără personalitate care să fie loial și supus ordinelor luate de conducerea F.R.N. În aceste condiții a fost preferat Petre Georgescu; vezi Petre Țurlea, *Nicolae Iorga între dictatura regală și dictatura legionară*, București, 2001, p.72;
10. Constantin Hamangiu, *op.cit.* p.1351;
11. Ibidem
12. A.N.I.C. Fond F.R.N. 170/1939; f.26;
13. Constantin Hamangiu, *op. cit.* p.1352;
14. Arhivele Naționale Iași, Fond F.R.N. 46/1939, f.93; (în continuare A.N.I.),
15. Structura și organigrama partidului unic și a Gărzilor Naționale era o copie fidelă a schemei de organizare a Partidului Fascist Italian. Prin comparație asemănări se găsesc la toate partidele politice unice de dreapta din epocă; vezi și Jeliu Jelev, *Fascismul*, București, 1992;

16. A.N.I. Fond F.R.N. 46/1939, f.30;
17. Ibidem f.31;
18. Ibidem, f.70;
19. Lista comandanților Gărzilor Naționale și a secretarilor F.R.N. de ținut și județ a fost publicată în „România” din 5 septembrie 1939 și „Curentul” din 3 august 1939; modificările comandanților au fost publicate în „România” din 25 martie 1940; vezi și Tabele cu secretarii F.R.N. pe ținuturi și județe în A.N.I.C. Fond F.R.N. 3/1939-1940;
20. Pentru textul Instrucțiunilor de organizare a Gărzilor Naționale de plasă, comună și sat vezi A.N.I. Fond F.R.N. 12/1939, f.54-63;
21. A.N.I.C. Fond F.R.N. 2/1939-1940, f.79;
22. A.N.I. Fond F.R.N. 46/1939, f.26;
23. Constantin Hamangiu, *op. cit.* p.1353;
24. A.N.I.C. Fond F.R.N. 155/1939-1940, f.33 vezi și Constantin Hamangiu, *op. cit.* p.1353;
25. A.N.I. Fond F.R.N. 46/1939, f.60;
26. A.N.I.C. Fond F.R.N. 28/1939-1940, f.10;
27. Ibidem, 228/1939, f.36;
28. Arhivele Naționale Suceava, Fond Prefectura județului Suceava, 75/1939, f.12; (în continuare A.N.S.);
29. A.N.I.C. Fond F.R.N. 136/1939-1940, f.87;
30. Ibidem, 288/1939, f.35;
31. Ibidem, f.34;
32. A.N.I. Fond F.R.N. 46/1939, f.56;
33. A.N.I.C. Fond F.R.N., 1/1939, f.10;
34. Ibidem, 228/1939, f.38;
35. A.N.S. Fond Prefectura județului Suceava, 75/1939, f.13;
36. Ibidem, f.15;
37. Constantin Hamangiu, *op. cit.* p.1353;
38. A.N.I.C. Fond F.R.N. 413/1939-1940, f.14;
39. Ibidem, 136/1939-1940, f.134;
40. Constantin Hamangiu, *op. cit.* p.1354;
41. A.N.I.C. Fond F.R.N. 137/1939-1940, f.1;
42. Ibidem, 228/1939-1940, f.39; vezi și Stan Stângaciu, Octavian Burcin, Ovidiu Miron, Adrian Bălan, *Ordinea internă și apărarea României între 1939-1941. Contribuția Jandarmeriei la apărarea instituțiilor de stat*, București, 1999, p.189;
43. Pentru textul Convenției vezi Fond F.R.N. 339/1939, f.5-11;
44. Ibidem, 6/1939-1940, f.82;
45. „România” din 13 octombrie 1939 p.7;
46. A.N.I.C. Fond F.R.N. 413/1939-1940, f.95;
47. Constantin Hamangiu, *op. cit.* p.1354;
48. „Porunca Vremii”, din 11 octombrie 1939, p.2;
49. A.N.S. Fond Primăria Suceava, 21/1940, f.6;
50. „România” din 19 septembrie 1939, p.5;
51. Idem, din 13 iulie 1939, p.7;
52. „Suceava” din 24 octombrie 1939, p.4;
53. A.N.S. Fond Prefectura județului Suceava, 75/1939, f.82;
54. Idem Fond Primăria Suceava, 4/1939, f.59;
55. Ibidem, f.58;
56. A.N.I.C. Fond F.R.N. 413/1939-1940, f.76;
57. A.N.S. Fond Prefectura județului Suceava, 75/1939, f.83;
58. A.N.I.C. Fond F.R.N. 413/1939-1940, f.31;
59. „România” din 12 iunie 1940, p.3;
60. Cezar Petrescu, *Cei trei regi*, București, 2000, p.129;
61. N. D. Cocca, *Jurnal*, București, 1970, p.77;
62. Constantin Hamangiu, *op. cit.* p.1355;
63. A.N.I. Fond F.R.N. 46/1939, f.65;
64. „România” din 29 iulie 1939, p.13;
65. A.N.I. Fond F.R.N. 12/1939, f.50;
66. Ibidem, f.23,

67. Ibidem, f.24;
68. Ibidem
69. Stan Stângaci, Octavian Burcin, Ovidiu Miron, Adrian Bălan, *op. cit.* p.213;
70. Ibidem, p.99-100;
71. Ibidem, p.191-206;
72. Ibidem, p.218-220;
73. Ibidem p.251; vezi și A.N.I.C. Fond F.R.N. 229/1939-1940, f.95;
74. A.N.I.C. Fond F.R.N. 244/1939-1940, f.137;
75. Ibidem 229/1939-1940, f.46-47;
76. A.N.S. Fond Prefectura Județului Suceava, 75/1939, f.1;
77. Ibidem, f.7;
78. Ibidem f.11;
79. A.N.I.C. Fond F.R.N. 2/1939-1940, F.332; Dintr-un raport informativ al Gărzii din județul Romanai aflăm în ce consta aceasta:
 1. Din punct de vedere național: -
 2. Din punct de vedere politic: Fostele partide politice nu mai activează. Grupările în F.R.N. se fac tot peste partide. S-au numit în sfaturi și secretariate chiar și legionari. Nemulțumirile sunt în privința organizării F.R.N., temându-se că vor veni la conducerea comunelor vechi satrapi.
 3. Din punct de vedere social: -
 4. Din punct de vedere religios: La acest județ avem adventiști și numărul lor nu descrește, fac propagandă între săraci pe care îi atrag cu ajutoare. Vinovații sunt preoții care nu își îndeplinesc îndeajuns misiunea lor.
 5. Din punct de vedere economic: Populația e nemulțumită de modul cum a fost distribuit bumbacul de către băncile populare. Comandantul G.N. din comuna Urzica nu a dat bumbac la nici un concentrat sau sărac, ci a dat numai la înstăriți. (Fond F.R.N. 338/1939, filele 1,5,7);
80. A.N.S. Fond Prefectura județului Suceava, 75/1939, f.62;
81. Ibidem f.63;
82. A.N.I.C. Fond F.R.N. 413/1939-1940, f.1103;
83. A.N.S. Fond Prefectura județului Suceava, 75/1939, f.1;
84. Idem, Fond Primăria Suceava, 4/1939, f.101;
85. „Suceava” din 5 februarie 1939, p.1;
86. A.N.S. Fond Prefectura județului Suceava, f.75;
87. O serie de comuniști au fost excluși din breasla muncitorilor metalurgiști: David Constantin, Ion Ionescu, Anton Moisescu, Alexandru Onescu ș.a., Ion Călin, *Modificarea legislației muncii de către dictatura regală. Poziția maselor muncitoare față de aceste măsuri legislative în „Mișcarea muncitorească și legislația muncii în România, 1864-1944”*, București, 1972, p.237;
88. A.N.I.C. Fond F.R.N. 229/1939-1940, f.51;
89. A. N.S. Fond Prefectura județului Suceava, 75/1939, f.60;
90. A.N.I. Fond F.R.N. 15/1939, f.3;
91. Ibidem, f.2;
92. A.N.I.C. Fond F.R.N. 136/1939-1940, f. 156; vezi și „România” din 8 mai 1840, p.5;
93. A.N.I. Fond F.R.N. 15/1939, f.12;
94. „Porunca Vremii”, din 4 noiembrie 1939, p.4;
95. „Universul” din 25 ianuarie 1940, p.3;
96. „Porunca Vremii”, din 1 decembrie 1939, p.4,
97. A.N.S. Fond Prefectura județului Suceava, 75/1939, f.72;
98. Romus Dima, *Armand Călinescu*, București, 2201,p.281;
99. „România” din 29 mai 1940, p.13;
100. A.N.I.C. Fond F.R.N. 361/1940, f.5; vezi și Ion Călin *op. cit. în loc. cit* p.264;
101. Ibidem 362/1940, f.1; Vezi și Ibidem, p.247;
102. „România” din 11 februarie 1940, p.3;
103. A.N.S. Fond Prefectura județului Suceava, 75/1939, f.85;
104. Idem, Fond Primăria Suceava, 4/1939, f.102;
105. Lista nr. 6 în „Universul” din 9 februarie 1940, p.4;
106. A.N.I.C. Fond F.R.N. 7/1939-1940, f.217;
107. Ibidem, f.118-119;
108. Ibidem, f.220;
109. „Porunca Vremii” din 13 aprilie 1940, p.3;

110. A.N.S. Fond Primăria Suceava, 20/1940, f.2;
111. A.N.I.C. Fond F.R.N. 229/1939-1940, f.46-47;
112. Ibidem 338/1939-1940, f.120;
113. Ibidem f.117;
114. „Curentul” din 15 septembrie 1939, p.5;
115. A.N.I.C. Fond F.R.N. 338/1939-1940, f.334; vezi și „Neamul Românesc” din 11 octombrie 1939, p.5;
116. „Universul” din 8 februarie 1940, p.9;
117. A.N.I.C. Fond F.R.N. 229/1939-1940, f.228;
118. Ibidem, 338/1939-1940; f.27;
119. Ibidem, 229/1939-1940, f.84;
120. Ibidem, f.165;
121. Ibidem f.191;
122. Ibidem, 338/1939-1940, f.334;
123. Ibidem, 346/1940, f.108-109;
124. „România” din 28 mai 1940, p.9;
125. A.N.I.C. Fond F.R.N. 338/1939-1940, f.334 ;
126. Ibidem 229/1939-1940, f.80;
127. Ibidem, 136/1939-1940, f.57;
128. Ibidem, 338/1939-1940, f.373-374;
129. „România” din 13 februarie 1940, p.5;
130. A.N.I.C. Fond F.R.N. 155/1939-1940, f.70;
131. A.N.S. Fond Prefectura județului Suceava, 75/1939, f.78;
132. În perioada regimului autoritar al regelui Carol al II-lea, Capitala era împărțită în patru sectoare: galben, negru, verde și albastru;
133. „România” din 3 februarie 1940, p.4;
134. „Curentul” din 5 iulie 1939, p.3;
135. N. D. Cocea, *op. cit.* p.95;
136. A.N.S. Fond Primăria Suceava, 4/1939, f.81;
137. Ibidem, f.103;
138. „Suceava” din 3 septembrie 1939, p.1;
139. Idem, din 15 martie 1940, p.2;
140. A.N.S. Fond Prefectura județului Suceava, 21/1940, f.5;
141. Ibidem, f.8;
142. A.N.I. Fond F.R.N 46/1939, f.82;
143. A.N.I.C. Fond F.R.N. 216/1939-1940, f.371;
144. Ibidem, 136/1939-1940, f.89;
145. Ibidem, f.112;
146. A.N.S. Fond Prefectura județului Suceava, 21/1940, f.16;
147. Carol al II-lea, *Însemnări zilnice (1927-1951)*, vol. II (13 martie – 15 decembrie 1939), București, 1997, p.198;
148. Constantin Hamangiu, *op. cit.* vol. XXVIII, partea I, p.56;
149. Carol al II-lea, *op. cit.* vol. III (15 decembrie 1939 – 7 septembrie 1940), p.207;
150. A.N.S. Fond Primăria Suceava, 3/1940, f.11;
151. Carol al II-lea, *op. cit.* vol. III, p.376; vezi și „Libertatea”, din 3 iulie 1940, p.5;
152. A.N.S. Fond Primăria Suceava, 3/1940, f.23;
153. Ibidem, f.12;
154. Ibidem, f.13;
155. Ibidem, 327;
156. Ibidem, f.331.